

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

ЗАТВЕРДЖЕНО:
Ректор
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

_____ Віль БАКІРОВ

«_____» _____ 2020 р.

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗА ФАХОМ

«Міжнародні економічні відносини»

для студентів спеціальності 056 «Міжнародні економічні відносини»,
освітня програма «Міжнародний бізнес»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО:
на засіданні кафедри
міжнародного бізнесу та економічної теорії
протокол № ____ від 19.02.2020 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО:
науково-методичною комісією
факультету міжнародних
економічних відносин та
туристичного бізнесу
протокол № ____ від 19.02.2020 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО:
на засіданні Вченої ради факультету
міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу
протокол № ____ від 20.02.2020 р.

Харків – 2020

Програма комплексного атестаційного екзамену за спеціальністю
056 «Міжнародні економічні відносини», освітня програма «Міжнародний
бізнес», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (денна форма навчання)

Укладачі:

д.е.н., проф., проф. кафедри міжнародного бізнесу

та економічної теорії **С.І. Архієреєв;**

к.е.н., доц., доц. кафедри міжнародного бізнесу

та економічної теорії **І.О. Дерід;**

д.е.н., проф., проф. кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура
Голікова **О.А. Довгаль;**

д.е.н., проф., проф. кафедри міжнародного бізнесу

та економічної теорії **І.В. Шкодін;**

к.е.н., доц., проф. кафедри міжнародного бізнесу

та економічної теорії **Н.В. Шиловцева.**

Загальні положення

Атестація осіб, які здобувають перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, здійснюється екзаменаційною комісією після повного виконання навчального плану за освітньою програмою «Міжнародний бізнес»

Атестаційний екзамен – це завершальна стадія оцінки рівня підготовки фахівців-бакалаврів – комплексна перевірка знань студентів з фахових дисциплін, передбачених навчальним планом. Проводиться для студентів 4 курсу у 8 семестрі.

Основним науково-методичним документом, що регламентує зміст атестаційного екзамену, є програма. Вона спрямована на забезпечення комплексного підходу до оцінки теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів, до виявлення ступеня їх підготовки до майбутньої самостійної діяльності.

Мета комплексного атестаційного екзамену – визначення рівня підготовленості студентів за освітньою програмою «Міжнародний бізнес».

Характеристика змісту програми. Програма атестаційного екзамену спирається на освітньо-професійну програму підготовки бакалавра з міжнародного бізнесу.

Професійні компетентності фахівців бакалаврського рівня підготовки за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини», освітньою програмою «Міжнародний бізнес»:

- розуміння сутності та форм прояву міжнародних економічних відносин;
- розуміння різних інструментів та стратегій міжнародного бізнесу, що мають відношення до діагностування та аналізу різних типів складних управлінських проблем;
- здатність до оцінки можливостей ведення бізнесу на міжнародних ринках та планування ринкової стратегії фірми;
- здатність до організації маркетингових досліджень на зовнішньому ринку;

- вміння управління людськими ресурсами, враховуючи етику в міжнародному бізнесі;
- здатність виконувати комп'ютерні обчислення, що мають відношення до міжнародного бізнесу, використовуючи належне програмне забезпечення;
- вміння розробляти та реалізовувати цінову стратегію фірми;
- здатність аналізувати попит та пропозицію на світових товарних ринках (розуміти кон'юнктуру ринку), визначати конкурентне середовище на світових товарних ринках;
- розуміння сутності, особливостей формування та розвитку міжнародних валютно-кредитних відносин;
- здатність використовувати на практиці теоретичні положення для аналізу та визначення ефективності проведення фінансових операцій;
- вправність у володінні англійською мовою, включаючи спеціальну термінологію.

Порядок створення, організації та роботи екзаменаційної комісії регламентується «Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії для атестації здобувачів вищої освіти, які отримують ступінь бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста, магістра) в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна» (№ 0202-1/215 від 03.06.2015 р) зі змінами, внесеними рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна від 27.03.2017 р., протокол № 5, введеним у дію наказом ректора № 0201-1/146 від 18.04.2017 р.), «Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна» (№ 0202-1/155 від 21.04.2017 р.) зі змінами, внесеними рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна від 27.04.2018 р., протокол № 5, введеним в дію наказом ректора № 0202-1/234 від 14.05.2018 р., та змінами, внесеними рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна від 25.06.2018 р., протокол № 7, введеним в дію наказом ректора № 0211-1/342 від 10.07.2018 р.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПИСЬМОВИХ ВІДПОВІДЕЙ НА КОМПЛЕКСНОМУ АТЕСТАЦІЙНОМУ ЕКЗАМЕНІ

Час виконання – 3 академічні години.

Шкала оцінок:

- «5» відмінно – 100-90 балів;
- «4» добре – 89-70 балів;
- «3» задовільно – 69-50 балів;
- «2» незадовільно – 49-1 балів.

***УВАГА!** У разі використання заборонених джерел студент на вимогу члена екзаменаційної комісії залишає аудиторію та одержує загальну незадовільну оцінку (0 балів).*

Форма екзаменаційних завдань:

1. Тести: 20 тестових завдань x 3 балів за кожну вірну відповідь (тести мають лише 1 правильний варіант відповіді);
2. Два теоретичних питання – від 0 до 20 балів за відповідь на кожне з них:

20-19 балів - у відповіді відображені основні концепції та теорії з даного питання, проведено їх критичний аналіз і зіставлення, описані теоретичні положення ілюструються практичними прикладами і експериментальними даними. Студентом формулюється і обґрунтовується власна точка зору на заявлені проблеми, демонструється здатність вирішувати проблемне питання матеріал викладається професійною мовою з використанням відповідної системи понять і термінів. Зазначений діапазон балів відображає незначну градацію якості відповіді такого рівня.

18-17 балів - у відповіді відображені основні концепції та теорії з даного питання, проведено їх критичний аналіз і зіставлення, описані теоретичні положення ілюструються практичними прикладами і експериментальними

даними. Студентом формулюється і обґрунтовується власна точка зору на заявлені проблеми, матеріал викладається професійною мовою з використанням відповідної системи понять і термінів. У відповіді допущені незначні похибки, що не мають суттєвого впливу на кінцевий результат. Зазначений діапазон балів відображає незначну градацію якості відповіді такого рівня.

16-15 балів - у відповіді описуються і порівнюються основні сучасні концепції та теорії з даного питання, описані теоретичні положення ілюструються практичними прикладами, студентом формулюється власна точка зору на заявлені проблеми, проте він відчуває труднощі в її аргументації. Матеріал викладається професійною мовою з використанням відповідної системи понять і термінів. Зазначений діапазон балів відображає незначну градацію якості відповіді такого рівня.

14-13 балів - у відповіді описуються і порівнюються основні сучасні концепції та теорії з даного питання, описані теоретичні положення ілюструються практичними прикладами, студентом формулюється власна точка зору на заявлені проблеми, проте він відчуває труднощі в її аргументації. Матеріал викладається професійною мовою з використанням відповідної системи понять і термінів, але у відповіді допущені значні похибки. Зазначений діапазон балів відображає незначну градацію якості відповіді такого рівня.

12-11 балів - у відповіді відображена більша частина сучасних концепцій та теорії з даного питання, аналіз і зіставлення цих теорій не проводиться. Студент відчуває значні труднощі при ілюстрації теоретичних положень практичними прикладами. У студента відсутня власна точка зору на заявлені проблеми. Матеріал викладається професійною мовою з використанням відповідної системи понять і термінів. Зазначений діапазон балів відображає незначну градацію якості відповіді такого рівня.

10-9 балів - у відповіді відображена лише деякі сучасні концепції та теорії з даного питання, аналіз і зіставлення цих теорій не проводиться. Студент відчуває значні труднощі при ілюстрації теоретичних положень практичними прикладами. У абітурієнта відсутня власна точка зору на заявлені проблеми.

Матеріал викладається професійною мовою з використанням відповідної системи понять і термінів. Зазначений діапазон балів відображає незначну градацію якості відповіді такого рівня.

8-7 балів - відповідь не відображає сучасні концепції та теорії з даного питання. Студент не може привести практичних прикладів. Матеріал викладається «життєвою» мовою не використовуються поняття і терміни відповідної наукової галузі. Зазначений діапазон балів відображає незначну градацію якості відповіді такого рівня.

6-5 балів - відповідь відображає систему уявлень абітурієнта на заявлену проблему, студент не може назвати жодної наукової теорії, але може надати визначення базових понять. Зазначений діапазон балів відображає незначну градацію якості відповіді такого рівня.

4-3 бали - відповідь відображає систему «життєвих» уявлень абітурієнта на заявлену проблему, студент не може назвати жодної наукової теорії, може надати визначення деяких базових понять. Зазначений діапазон балів відображає незначну градацію якості відповіді такого рівня.

2-1 бали - відповідь відображає систему «життєвих» уявлень абітурієнта на заявлену проблему, студент не може назвати жодної наукової теорії, не дає визначення базових понять. Зазначений діапазон балів відображає незначну градацію якості відповіді такого рівня.

0 балів - відповідь не надається або кардинально неправильна.

Тести та теоретичні питання до комплексного атестаційного екзамену складаються з завдань наступних дисциплін:

- «Міжнародний бізнес»
- «Управління міжнародним бізнесом»
- «Міжнародні економічні відносини»
- «Ціноутворення на світових товарних ринках»
- «Міжнародні фінанси»

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Дисципліна 1. Міжнародний бізнес

Сутність та характеристика міжнародного бізнесу. Етапи розвитку міжнародного бізнесу. Поняття і сфера міжнародного бізнесу. Мотивація міжнародного бізнесу: розширення збуту, придбання ресурсів і диверсифікація джерел постачання і збуту. Засоби досягнення цілей: операційні та функціональні. Інтернаціоналізація, транснаціоналізація, глобалізація й інтеграція як фактори розвитку міжнародного бізнесу. Вплив НТП на зростаюче значення інформації й міжнародний бізнес транснаціональних компаній, на напрям міжнародного бізнесу. Зростання чисельності та галузева диверсифікованість ТНК - фактори, що впливають на міжнародний бізнес. Міжнародне державне регулювання й міжнародний бізнес.

Умови конкуренції на світовому ринку як фактор і основа розвитку міжнародного бізнесу. Фінансова централізація, що посилюється. Проблеми та перспективи розвитку міжнародного бізнесу в Україні

Основні і забезпечуючі зовнішньоекономічні операції. Купівля-продаж у зовнішній торгівлі: експорт, імпорт, реекспорт, реімпорт. Зустрічна торгівля: бартер, зустрічні закупки, операції з давальницькою сировиною.

Ліцензійні угоди. Предмет ліцензійної угоди: патенти, ноу-хау, торгова марка, промисловий зразок. Види ліцензій: проста, виняткова, повна. Ціна ліцензії та її чинники.

Поняття середовища бізнесу. Внутрішнє і зовнішнє середовище.

Особливості внутрішнього і зовнішнього середовища у міжнародному бізнесі.

Класифікація чинників зовнішнього середовища бізнесу та їх вплив на діяльність фірми.

Основні чинники політико-правового середовища міжнародного бізнесу.

Основні чинники соціально-культурного середовища міжнародного бізнесу. Соціальна структура та її вплив на міжнародний бізнес.

Поняття культури та культурних відмінностей. Традиції, норми і стереотипи та їх вплив на міжнародний бізнес. Вплив на міжнародний бізнес домінуючої релігії. Мовні та субмовні чинники соціально-культурного середовища міжнародного бізнесу.

Місце, що займає країна по показниках: ВВП, темпи економічного росту, темпи росту інвестицій, зовнішньоторговельний оборот, імпорт товарів і послуг. Населення країни в цілому і регіонів; статевовікова структура населення в динаміці. Структура суспільства і питома вага окремих соціальних прошарків із характеристиками їх прибутку; динаміка цих показників. Ресурси основних видів, що цікавлять корпорацію. Основні характеристики можливостей зв'язку. Характеристики транспортних комунікацій, що цікавлять корпорацію. Основні елементи валютного регулювання в країні. Основні елементи торгових і експортно-імпортних обмежень. Розвиненість науково-технічної і консультаційної діяльності. Рівень основних економічних проблем у країні (інфляція, безробіття і т.д.)

Теорії міжнародної торгівлі та їх вплив на міжнародний бізнес.

Концепція конкурентоспроможності держави. Визначення торгових партнерів.

Державний вплив на торгівлю. Причини державного втручання. Форми державного регулювання зовнішньої торгівлі.

Поняття інвестиції та інвестування. Цілі інвестування. Види інвестицій. Прямі та портфельні інвестиції.

Мотиви інвестування у міжнародному бізнесі. Поняття іноземних та закордонних інвестицій.

Прямі інвестиції у сучасному міжнародному бізнесі. Переваги і недоліки прямого інвестування. Вплив прямих закордонних інвестицій на економіку країни базування. Вплив прямих інвестицій на економіку країни-реципієнта

Дисципліна 2. Управління міжнародним бізнесом

Завдання міжнародного стратегічного менеджменту. Стратегічні альтернативи міжнародного бізнесу. Розробка міжнародних стратегій

Стратегії проникнення на міжнародні ринки. Аналіз зарубіжних ринків. Оцінка альтернативних зарубіжних ринків. Оцінка витрат, доходів і ризиків. Вибір способу проникнення. Експорт товарів або послуг на зарубіжні ринки. Форми експорту. Міжнародне ліцензування. Переваги і недоліки. Міжнародний франчайзинг. Переваги і недоліки. Спеціалізовані способи проникнення в міжнародному бізнесі. Прямі іноземні інвестиції.

Сутність і види міжнародних стратегічних альянсів. Мотиви створення міжнародних стратегічних альянсів. Міжнародні альянси й глобальна конкуренція.

Проектування міжнародних стратегічних альянсів у міжнародному бізнесі. Гібридна стратегія в діяльності учасників міжнародних стратегічних альянсів.

Міжнародні маркетингові стратегії. Етапи розробки міжнародної маркетингової діяльності й маркетингових стратегій компаній. Стратегії географічної товарно-ринкової детермінованості. Swot-Аналіз у маркетинговій діяльності. Сильні й слабкі сторони компанії, можливості та загрози міжнародному бізнесу.

Організаційні структури у міжнародному бізнесі. Типи організацій у міжнародному бізнесі по взаємодії із зовнішнім середовищем. Типи організацій по взаємодії підрозділів. Традиційна організація.

Природа міжнародного операційного менеджменту. Стратегічний контекст міжнародного операційного менеджменту. Виробничий менеджмент Управління ланцюжком постачань і вертикальна інтеграція Рішення про розміщення. Міжнародна логістика і управління матеріалами. Міжнародні операції по наданню послуг. Характеристики міжнародних послуг. Організаційний менеджмент послуг. Управління ефективністю на міжнародних підприємствах.

Дисципліна 3. Міжнародні економічні відносини

Сутність, рівні та ознаки міжнародних економічних відносин. Міжнародні економічні контакти. Міжнародна економічна взаємодія. Міжнародне економічне співробітництво. Міжнародна економічна інтеграція. Сутність, рівні та ознаки міжнародних економічних відносин. Міжнародні економічні контакти. Класифікація міжнародних організацій. Принципи міжнародних економічних відносин. Принципи (основи) міжнародних економічних відносин Організації Об'єднаних Націй (ООН). Етапи розвитку міжнародних економічних відносин (доколоніальний, колоніальний, світова економіка, глобальна економіка). Форми прояву міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля. Зовнішня торгівля. Міжнародна торгівля. Зовнішня торгівля.. Позичковий капітал. Підприємницький капітал. Міжнародна міграція робочої сили. Міжнародна передача технологій. Трансфер технологій. Міжнародні валютно-фінансові відносини. Валютна система. Фінансова система. Міжнародна економічна інтеграція. Особливості розвитку форм прояву МЕН на сучасному етапі.

Організаційні форми міжнародного поділу праці та передумови його формування. Територіальний поділ праці. Видова структура системи суспільно-територіальної організації праці. Взаємодія географічного поділу праці з міжнародною спеціалізацією, світовою структурою експорту та міжнародними інвестиціями. Світове господарство та світовий ринок. Міжнародний поділ праці (МПП). Взаємозв'язок міжнародного поділу праці,

міжнародної спеціалізації та кооперації. Економічна сутність міжнародного поділу праці. Фактори розвитку міжнародного поділу праці. Природно-географічні відмінності. Соціально-економічні умови. Науково-технічний прогрес. Показники, що характеризують рівень участі країни в МПП. Рівень розвитку МПП на прикладі експортно-імпортних операцій. Місце міжнародного регіону в системі зовнішньоекономічних зв'язків окремих країн на прикладі експортних операцій.

Класичні теорії міжнародної торгівлі. Меркантилізм. Класична школа: теорія абсолютних переваг (А. Сміт), теорія порівняльних переваг (Д. Рікардо). Неокласична школа: теорія співвідношення факторів виробництва (Е. Хекшер, Б. Олін), теорія вирівнювання цін на фактори виробництва (П. Самуельсон), парадокс В. Леонтьєва. Альтернативні теорії: теорія конкурентних переваг (М. Портер), теорія ефекту масштабу виробництва (П. Кругман, К. Ланкастер), теорія життєвого циклу продукту (Р. Вернон), теорія технологічного розриву (М. Познер), теорія зростання, що обкрадає (Дж. Бхагваті) та інші.

Система регулювання міжнародної торгівлі: рівні (корпоративний, національний, міждержавний, наднаціональний, глобальний) та засоби. Зовнішньоторговельна політика держави. Види зовнішньоторговельної політики (свобода торгівлі, протекціонізм, автаркія). Причини та наслідки протекціонізму. Методи державного регулювання (тарифні, нетарифні). Митний тариф. Складові митно-тарифного регулювання. Мито. Класифікація ставок мита. Нетарифні методи регулювання (кількісні, приховані, фінансові). Класифікація засобів нетарифного регулювання (квоти, ліцензії, субсидії, добровільні обмеження експорту, демпінг тощо). Напрямки використання нетарифних методів регулювання міжнародної торгівлі. Неекономічні методи регулювання (торгові договори, правові режими). Міжнародні організації, що регулюють міжнародну торгівлю: світова організація торгівлі (СОТ), конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Міжнародний торговий центр (ЮНКТАД/СОТ-МТЦ), Міжнародна торгова палата (МТП).

Види і форми міжнародної торгівлі товарами (сировинними товарами, напівфабрикатами, готовою промисловою продукцією). Форми міжнародної торгівлі за специфікою регулювання (звичайна, за режимом найбільшого сприяння, преференційна, дискримінаційна), за специфікою взаємодії суб'єктів (традиційна, торгівля за кооперацією, компенсаційна). Методи міжнародної торгівлі: безпосередня торгівля, непряма торгівля. Зустрічна торгівля. Міжнародні тендери. Міжнародні ярмарки і виставки. Міжнародні аукціони. Особливості біржової торгівлі, її еволюція, організація і функції.

Поняття міжнародної міграції робочої сили, її економічна природа, рушійні сили і етапи розвитку. Масштаби, форми і основні тенденції розвитку сучасних міграційних процесів. Економічні та неекономічні причини міграції. Види міжнародної міграції. Класифікація міграції за основними ознаками: за просторовим характером (внутрішня, зовнішня); за напрямком руху (еміграція, імміграція, рееміграція); за законністю перетинання кордонів (легальна, нелегальна); за організаційною ознакою (добровільна, організована, примусова); за часом (остаточна, тимчасова, маятникова).

Світовий (міжнародний) ринок праці. Фактори пропозиції. Фактори попиту. Вартість робочої сили. Функції світового ринку праці. Якісний склад світового ринку праці. Кількісні показники світового ринку праці (абсолютні, економічні, результативні, структурні, динаміки, зіставлення) Міграційне сальдо. Напрямки міграційних потоків. Міжнародний ринок спеціалістів високої кваліфікації і проблема «відпливу умів». Роль науково-технічного прогресу в розвитку міграції робочої сили, наукових і інженерно-технічних кадрів. Сучасні центри тяжіння робочої сили Економічні та неекономічні причини міграції. Види міжнародної міграції.

Дисципліна 4. Ціноутворення на світових товарних ринках

Ринок досконалої, монополістичної, олігополістичної конкуренції. Точка безбитковості і „точка втечі”. Цінова ескалація і цінові війни. Модель Бертрана. Дуополія. Модель Курно. Модель Штакельберга. Вплив монополізації галузевих і продуктових ринків на процес ціноутворення. Монополістична структура галузі. Типи монополістичної структури ринку та ціноутворення. Цінова та нецінова конкуренція. Цінова дискримінація та множинність цін. Вплив міжгалузевої конкуренції на рівень і масштаб цін внутрішнього ринку.

Особливості формування національної і інтернаціональної вартості. Фактори, що визначають взаємозв'язок цін внутрішнього та світового ринку. Методики визначення зовнішньоторговельних цін. Види цін та цінові показники. Контрактні, довідкові ціни, ціни пропозицій. Прейскуранти і цінники. Світові конкурентні ціни. Рівень цін і поправочні коефіцієнти. Тверді і плаваючі ціни світових товарних ринків. Методи розрахунків зовнішньоторговельних цін контрактів. Комерційні та технічні поправки до цін і їх розрахунки. Скидки та надбавки до цін.

Множинність цін, експортна ціна, імпортна ціни, світові ціни. Принципи ціноутворення на світових товарних ринках. Довідкові ціни, індекси цін. Оформлення конкурентного листа. Закономірності ціноутворення.

Міжнародні комерційні умови Інкотермс. Інкотермс 2020.

Оцінки конкурентоспроможності товару на зовнішньому ринку. Відносна та абсолютна конкурентоспроможність. Недоброчинна конкуренція і ціни. Вплив тарифних та нетарифних бар'єрів на процес формування цін. Співвідношення і динаміка внутрішніх, імпорتنих і експортних цін. Взаємозв'язок між середньою нормою прибутку і механізмом “порівняльних витрат”. Методи визначення розмірів відхилення світових цін від внутрішніх. Імпортні обмеження і методи оцінки імпоротної вартості. Вплив факторів, що стимулюють експорт, на процес ціноутворення світового ринку. Динамічні ряди зовнішньоторговельних цін. Масштаби та розбіжності національних та світових цін.

Біржі: товарні, фондові, валютні, універсальні. Механізм і процедури біржової торгівлі. Біржові правила. Біржові позиції. Біржові угоди. Касова біржова угода. Біржова угода „з вимогою”. Біржова угода „з премією”. Хеджування біржових угод. Моделі розрахунку премії опціону. Форвардейшн і беквардейшн. Моделювання хеджувальних стратегій і розрахунок коефіцієнту хеджа. Дисконтований середній виграш для опціонів купівлі і продажу американського типу. Залежність премії опціонів продажу американського і європейського типів від волатильності і від ціни акції.

Дисципліна 5. Міжнародні фінанси

Сутність та елементи міжнародних фінансів. Поняття міжнародних фінансів як сукупність його основних складових елементів: світове фінансове середовище, міжнародні фінансові ринки, міжнародна банківська справа, фінанси міжнародних корпорацій, міжнародне портфельне інвестування.

Суб'єкти міжнародних фінансів. Міжнародні фінансові організації.

Сутність і основні характеристики міжнародного фінансового ринку і його структурних складових. Міжнародні фінансові потоки та світові фінансові центри. Світові

фінансові центри: загальна характеристика та умови формування. Світові фінансові центри як фундамент світової фінансової системи. Офшорні зони.

Сутність глобалізації. Вплив глобалізації на міжнародний фінансовий ринок. Поняття фінансової глобалізації, основні етапи, форми. Особливості сучасної фінансової глобалізації. Показники фінансової глобалізації.

Світові фінансові кризи. Сутність світової фінансової кризи, основні риси та показники. Фактори розвитку фінансової кризи. Особливості та негативні наслідки сучасних світових фінансових криз. Форми подолання фінансової кризи і наслідки.

Поняття валютної системи. Світова валютна система, її еволюція. Формування європейської валютної системи. Валюта. Конвертованість валют. Ціна (курс) валюти. Види валютних курсів. Вплив на валютний курс активного платіжного та пасивного платіжного балансу. Національна валютна система України. Напрями валютної політики України.

Глобалізація та світовий борг. Зовнішній борг країни. Плата за зовнішній борг. Боргова криза країни. Дефолт і кризи світової заборгованості. Роль міжнародних фінансових організацій у регулюванні зовнішнього боргу. Управління зовнішнім боргом. Законодавче регулювання зовнішнього боргу.

Поняття валютного ринку. Передумови створення сучасних валютних ринків та їх особливості. Структура міжнародного валютного ринку. Учасники валютного ринку. Валютні операції, їх класифікація. Сучасні тенденції розвитку валютного ринку. Євровалютний ринок: сутність та основні характеристики.

Форми та види міжнародного кредитування. класифікація міжнародного кредиту. Світовий кредитний ринок (СКР): сутність, структура. Тенденції розвитку СКР. Міжнародний кредит та його функції. Вартість кредиту. Динаміка змін відсоткових ставок центральних банків світу. Джерела ресурсів євровалютного ринку. Дефолт. Факторингові операції: сутність та види. Механізм міжнародного факторингу. Факторинг: двохфакторний (взаємний), прямий імпорتنний, прямий експортний. Форфейтинг: переваги та недоліки. Механізм міжнародного форфейтингу. Порівняльна характеристика факторингу і форфейтингу. Сутність та форми лізингу. Розвиток міжнародного лізингу.

Поняття та структура міжнародного ринку цінних паперів. Основні напрямки розвитку міжнародного ринку цінних паперів. Особливості функціонування глобальних, міжнародних, регіональних ринків цінних паперів. Міжнародні ринки облігацій. Сутність та види міжнародних облігацій. Оцінка та рейтинг на ринку міжнародних облігацій. Основні інструменти ринку єврооблігацій. Міжнародний ринок акцій. Сутність та види акцій. Ринок міжнародних акцій. Іноземні акції та євроакції. Загальна характеристика депозитарних розписок. Міжнародні та світові індекси акцій. Ринок похідних фінансових інструментів. сутність та види деривативів. Ф'ючерси. Опціони. Свопи. Синтетичні похідні цінні папери. сучасний стан ринку деривативів.

Поняття та структура міжнародної платіжної системи. Класифікація міжнародних платіжних систем. Світова міжбанківська система SWIFT. Транс'європейська міжбанківська система TARGET. Порівняльна характеристика міжнародних платіжних систем (Western Union, PayPal, Chaina UnionPay, Apple Pay, UnionPay та інші). Фінансові послуги міжнародних платіжних систем: інтернет - банкінг, інтернет - трейдінг та інтернет-страхування.

Поняття міжнародної банківської діяльності. Стан провідних банків на світовому ринку. Аналізу динаміки рейтингу найбільших банків світу. Процес розвитку міжнародної банківської діяльності. Операції міжнародної банківської справи. Учасники міжнародної банківської діяльності. Організаційні структури міжнародного банку: офшорні філіали або шелл - філіали, Дочірні банки і Едж корпорації та їх функції. Звітність міжнародних банків і міжнародні нормативи достатності їх капіталу. Кореспондентські відносини банків. Валютні операції банків. Валютний арбітраж на міжнародних ринках: сутність, види і техніка здійснення.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ:

1. Сутність та форми міжнародного бізнесу
2. Епохи розвитку МБ. Епоха глобалізації, її причини
3. Правове середовище МБ, його національні відмінності. Види правових систем
4. Регуляція внутрішнього ринку і міжнародних операцій. Закони проти МНК. Вирішення суперечок в міжнародному бізнесі
5. Технологічне середовище міжнародного бізнесу та міжнародні форми торгівлі технологіями.
6. Політичне середовище МБ і політичні ризики. Їх страхування.
7. Характеристики культури. Елементи культури
8. Методи класифікації культур. Контекстуальний підхід Хола. Принцип культурних груп
9. Міжнародний менеджмент і культурні відмінності. Культурні чинники Хофстеде
10. Завдання міжнародного стратегічного менеджменту. Матриця стратегічних альтернатив, їх прийнятність
11. Елементи міжнародної стратегії. Виключна компетенція. Сфера діяльності компанії. Використання ресурсів і синергія
12. Етапи формування міжнародних стратегій. Дослідження середовища ведення бізнесу та SWOT-аналіз. Ланцюжок створення цінності Портера
13. Загальна схема управління діяльністю компанії
14. Експорт товарів і послуг. Форми експорту. Фактори експорту, експортні посередники
15. Міжнародне ліцензування: основні питання, переваги і недоліки.
16. Міжнародний франчайзинг: основні питання, переваги і недоліки.
17. Спеціалізовані способи проникнення в міжнародному бізнесі
18. Прямі іноземні інвестиції як спосіб проникнення
19. Оцінка витрат, доходів, ризиків при виборі способу проникнення
20. Переваги стратегічних альянсів. Типи стратегічних союзів.
21. Організація діяльності стратегічних альянсів. Вибір партнерів і форми власності. Складнощі функціонування стратегічних альянсів
22. Сутність міжнародної організаційної структури. Централізація і децентралізація. Координація в глобальній організаційній структурі
23. Міжнародне управління маркетингом і бізнес-стратегії
24. Маркетинг-мікс: Стандартизація або адаптація маркетингу
25. Продуктова політика: Стандартизація або адаптація товарів
26. Цінова політика, стандартна і дворівнева. Ринкове ціноутворення
27. Просування товару. Реклама. Особисті продажі
28. Стимулювання збуту та паблік рілейшнз
29. Міжнародна дистрибуція. Канали розподілу
30. Природа міжнародного операційного менеджменту. Стратегічний контекст та складнощі
31. Виробничий менеджмент. Управління ланцюжком поставок. Вертикальна інтеграція.
32. Рішення про розміщення. Міжнародна логістика та управління матеріалами
33. Характеристики міжнародних послуг. Роль держави в міжнародній торгівлі послугами. Організаційний менеджмент послуг
34. Управління ефективністю та якістю МНК.
35. Сутність, рівні та ознаки міжнародних економічних відносин. Міжнародні економічні контакти.
36. Класифікація міжнародних організацій.
37. Принципи міжнародних економічних відносин. Принципи (основи) міжнародних економічних відносин Організації Об'єднаних Націй (ООН).
38. Економічна сутність міжнародного поділу праці. Фактори розвитку міжнародного поділу праці.

39. Взаємодія географічного поділу праці з міжнародною спеціалізацією, світовою структурою експорту та міжнародними інвестиціями
40. Теорії торгівлі. Меркантилізм. Теорія абсолютних переваг. Теорія порівняльних переваг. Теорія співвідношення чинників виробництва
41. Сучасні теорії торгівлі, засновані на характеристиках компаній. Теорія подібності країн. Теорія життєвого циклу продукту. Теорія глобальної стратегічної конкуренції. Теорія конкурентних переваг країн
42. Система регулювання міжнародної торгівлі: рівні (корпоративний, національний, міждержавний, наднаціональний, глобальний) та засоби
43. Зовнішньоторговельна політика держави. Політика автаркії (економічна ізоляція). Політика вільної торгівлі. Політика протекціонізму.
44. Галузеві інтереси та основні принципи в національній торговельній політиці
45. Урядове сприяння міжнародній торгівлі. Заборона недобросовісної торговельної практики. Суть та форми партнерства держави і МБ.
46. Тарифні методи державного регулювання зовнішньої торгівлі. Митний тариф. Складові митно-тарифного регулювання. Мито. Класифікація ставок мита.
47. Нетарифні методи регулювання (кількісні, приховані, фінансові). Класифікація засобів нетарифного регулювання
48. Форми міжнародної торгівлі за специфікою регулювання (звичайна, за режимом найбільшого сприяння, преференційна, дискримінаційна), за специфікою взаємодії суб'єктів (традиційна, торгівля за кооперацією, компенсаційна).
49. Міжнародні тендери. Міжнародні ярмарки і виставки. Міжнародні аукціони.
50. Генеральна угода про тарифи і торгівлю, її роль. Світова організація торгівлі, її роль.
51. Регіональна економічна інтеграція і її форми. Європейський Союз. Угода між США, Мексикою, Канадою (USMCA)
52. Міжнародний ринок капіталу. Суть і типи міжнародних інвестицій
53. Теорії міжнародних інвестицій. Теорія конкурентних переваг власності. Теорія інтерналізації. Еклектична теорія Данінга
54. Чинники впливу на прямі іноземні інвестиції. Чинники пропозиції. Чинники попиту. Політичні чинники
55. Поняття міжнародної міграції робочої сили, її економічна природа, рушійні сили і етапи розвитку.
56. Масштаби, форми і основні тенденції розвитку сучасних міжнародних міграційних процесів.
57. Економічні та неекономічні причини міжнародної міграції. Види міжнародної міграції.
58. Економічні та неекономічні причини міграції. Види міжнародної міграції.
59. Ринок досконалої конкуренції, ринок монополії, ринок монополістичної конкуренції, ринок олігополії.
60. Цінова ескалація і цінові війни.
61. Вплив монополізації галузевих і продуктових ринків на процес ціноутворення.
62. Цінова дискримінація та множинність цін.
63. Вплив міжгалузевої конкуренції на рівень і масштаб цін внутрішнього ринку.
64. Особливості формування національної і інтернаціональної вартості. Фактори, що визначають взаємозв'язок цін внутрішнього та світового ринку.
65. Тверді і плаваючі ціни світових товарних ринків. Методи розрахунків зовнішньоторговельних цін контрактів.
66. Множинність цін, експортна ціна, імпортна ціна, світові ціни. Принципи ціноутворення на світових товарних ринках.
67. Міжнародні комерційні умови Інкотермс. Інкотермс 2020.
68. Оцінки конкурентоспроможності товару на зовнішньому ринку. Відносна та абсолютна конкурентоспроможність. Недоброчесна конкуренція і ціни.
69. Біржові угоди та їх види: форвардний контракт, ф'ючерсний контракт, опціонні угоди.

70. Сутність та елементи міжнародних фінансів. Предмет та функції міжнародних фінансів.
71. Сутність та види міжнародних фінансових потоків.
72. Сутність, структура та функції міжнародного фінансового ринку.
73. Світові фінансові центри: загальна характеристика та умови формування.
74. Сутність, види та функції офшорних зон.
75. Поняття фінансової глобалізації, основні етапи, форми. Показники фінансової глобалізації.
76. Сутність та види світових фінансових криз. Фактори розвитку фінансової кризи.
77. Наслідки та форми подолання фінансових криз.
78. Сутність та еволюція світової валютної системи.
79. Сутність та види валютного курсу. Вплив на валютний курс активного платіжного та пасивного платіжного балансу.
80. Національна валютна система України. Напрями валютної політики України.
81. Глобалізація та світовий борг. Зовнішній борг країни.
82. Управління зовнішнім боргом. Роль міжнародних фінансових організацій у регулюванні зовнішнього боргу.
83. Сутність та структура міжнародного валютного ринку.
84. Валютні операції, їх класифікація. Сучасні тенденції розвитку валютного ринку.
85. Форми та види міжнародного кредитування. класифікація міжнародного кредиту. Світовий кредитний ринок (СКР): сутність, структура.
86. Динаміка змін відсоткових ставок центральних банків світу та їх вплив на міжнародний фінансовий ринок.
87. Факторингові операції: сутність та види. Механізм міжнародного факторингу.
88. Форфейтинг: переваги та недоліки. Механізм міжнародного форфейтингу.
89. Сутність та структура міжнародного ринку цінних паперів.
90. Основні напрямки розвитку міжнародного ринку цінних паперів.
91. Міжнародні ринки облігацій. Сутність та види міжнародних облігацій.
92. Міжнародний ринок акцій. Сутність та види акцій. Ринок міжнародних акцій
93. Світові індекси акцій: сутність та динаміка.
94. Ринок похідних фінансових інструментів. сутність та види деривативів.
95. Поняття та структура міжнародної платіжної системи.
96. Порівняльна характеристика міжнародних платіжних систем (SWIFT, TARGET, Western Union, PayPal, China UnionPay, Apple Pay, UnionPay та інші).
97. Поняття міжнародної банківської діяльності. Стан провідних банків на світовому ринку.
98. Організаційні структури міжнародного банку: офшорні філіали або шелл - філіали, дочірні банки і Едж корпорації та їх функції.
99. Звітність міжнародних банків і міжнародні нормативи достатності їх капіталу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

До дисциплін «Міжнародний бізнес», «Управління міжнародним бізнесом»

1. Алієва-Барановська В.М., Дахно І.І. Глобальний бізнес. Навчальний посібник. - К., Центр учбової літератури, 2017 - 558с.
2. Гіл, Чарлз В.Л. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку: Пер. з англ.- К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2011. – 856с.
3. Гриффін Р., Пастей М. Международный бизнес. / Пер. с англ. – Х.: Питер, 2006. – 1088 с.
4. Дэниэлс Дж.Д., Радеба Ли Х. Международный бизнес: Внешняя среда и деловые операции: Пер. с англ. – 6-е изд. – М.: Дело Лтд, 1994. – 784с.
5. Міжнародний бізнес: методичні рекомендації до самостійної роботи/ уклад.: О. О. Розинка, Л. В. Морозова. – К.: НАУ, 2018 – 28 с.
6. Міжнародний бізнес : навчальний посібник / О. М. Файчук, С. В. Сидоренко. – К. : НУБіП України, 2016. – 236 с.
7. Міжнародний бізнес : підручник. 2 видання.-К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. – 623 с.
8. Міжнародний бізнес : підручник./ за ред. проф. В. А. Вергуна. – К.: ВАДЕКС, 2014. – 810 с.
9. Міжнародний менеджмент: Навч. посібник / Під ред. О.Б.Чернеги. – К., 2006.
10. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності. Монографія/ А.С. Філіпенко, В.С. Будкін та ін./ К.: Знання України, 2004.
11. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України. Підручник. К. 2003.
12. Панченко Є.Г. Міжнародний менеджмент. Навчально-методичний посібник. К.2014.
13. Пивоваров С., Тарасевич Л., Максимцев И. Международный менеджмент: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2013. – 720 с.
14. Управління міжнародним бізнесом: конспект лекцій для студентів економічного спрямування, аспірантів, викладачів./Н.Г. Ушакова, К.Ю.Величко, О.І.Печенка. – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 126с
15. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини. Історія: Підручник. – К.: Либідь, 2016. -408 с.
16. Юхименко П. І., Гацька Л. П., Півторак М. В. та ін. Міжнародний менеджмент. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 488 с.

До дисципліни «Міжнародні економічні відносини»

17. Амеліна І В. Міжнародні економічні відносини [текст] : навч. посіб. / Амеліна І. В., Попова Т. Л., Владимиров С. В. - К. : «Центр учбової літератури», 2013. - 256 с.
18. Голиков А.П., Черномаз П.А. Международные экономические термины: словарь – справочник.- Харьков : ХНУ им.В.Н.Каразина, 2007. – 332 с.
19. Горбач Л.М., Плотников О.В. Міжнародні економічні відносини: Підручник. – К.: Кондор, 2005. – 358 с.
20. Козик В.В. Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. Посібник. - К.: Знання, 2006
21. Міжнародні економічні відносини: підручник / За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 602 с.
22. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : навч. посібник / Т.В. Шталь [та ін.]. – Харків : «Видавництво «Форт», 2015. – 364 с.
23. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 612 с.
24. Світова економіка : підручник / За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 349 с.

До дисципліни «Ціноутворення на світових товарних ринках»

25. Господарський кодекс України.// www.rada.gov.ua
26. Податковий кодекс України. // www.rada.gov.ua
27. Митний кодекс України // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
28. Про ціни та ціноутворення / Закон України Редакція від 24.06.2015 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>
29. Про зовнішньоекономічну діяльність // Закон України, Редакція від 03.01.2017 // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
30. Експортна стратегія України: Дорожня карта стратегічного розвитку торгівлі 2017 – 2021 // <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e6ab10fa-0ad9-4fe4-b8be-32f570693b64&title=EksportnaStrategiiaUkraini-DorozhniaKartaStrategichnogoRozvitkuTorgivli2017-2021>.
31. Про ринок електричної енергії// Закон України/ Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 27-28, ст.312 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2019-19>
32. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення податкового контролю за трансфертним ціноутворенням / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 10, ст.56 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/72-19>
33. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони / зі змінами від 01.09.2017, підстава [v1713321-17// http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011)
34. Порядок визначення середньозваженого значення показника рентабельності для зіставної юридичної особи для цілей трансфертного ціноутворення / Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29 березня 2017 р. № 191 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/191-2017-п>
35. Агапова А.В. Конспект лекцій по дисципліні «Ценообразование во внешней торговле». Учебное пособие. – СПб: Университет ИТМО, 2015. – 95 с
36. Босак А.О. Зовнішньоекономічні операції і контракти: [навч. посіб.] / А.О. Босак. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
37. Клинов В.Г. Мировые товарные рынки и цены : учебник / В.Г. Клинов, Л.С. Ревенко, Т.И. Ружинская ; под ред. Л.С. Ревенко ; МГИМО (У) МИД России, каф. междунар. экон. отношений и внешних экон. связей. - М. : МГИМО-Университет, 2012 - 498 с
38. Мазур О. Є. Ринкове ціноутворення. Навчальний посібник – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – 480 с.
39. Окландер М. А., Чукурна О. П. Маркетингова цінова політика. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 240 с.
40. Ушакова Н.Г. Міжнародне ціноутворення: [навч. посіб.] / Н.Г. Ушакова, Н.Л. Савицька. – К.: Професіонал, 2004. – 218 с.
41. Ціноутворення [Текст] : навч. посіб. / А. О. Аветисова, О.О. Бакунов, Н.С. Палій, А.А. Фендрікова; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Донецький нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Каф.економіки і упр. інновац. діяльністю. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. - 193с.
42. Шевчук Д.А. Ценообразование : учеб. пособие / Д. А. Шевчук.– М. : ГроссМедиа : РОСБУХ, –2008. – 240 с

До дисципліни «Міжнародні фінанси»

43. Бажанов С., Буторина О. В, Федякина Л. Н. Международные финансы. Москва. Изд. "Международные отношения". 2016. 592 с.
44. Бойцун Н. Є. В. Міжнародні фінанси: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Дніпро. АРТ-ПРЕС, 2018. 326с.
45. Боринець С.Я. Міжнародні фінанси: Підручник . 2-ге вид., перероб. і доп. Київ. Знання. 2016. 494с.

46. Боринець С.Я. Теорія та практика світових фінансів. Київ. ВПЦ «Київський університет». 2016. 350 с.
47. Домрачев В. М. Міжнародні банківські розрахунки: Навч. посіб. Київ. Видавництво Європейського ун-ту. 2015. 90с.
48. Макаренко М.І. Міжнародні фінанси: Навчальний посібник. Київ. 2013. 548 с.
49. Международные финансы: учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры / В. Д. Миловидов и др.. ответственный редактор В. Д. Миловидов, В. П. Битков. Москва. Издательство Юрайт. 2019. 422 с.
50. Хасбулатов, Р. И. Международные финансы в 2 ч. Часть 1. учебник для бакалавриата и магистратуры. 2-е изд., перераб. и доп. Москва. Издательство Юрайт. 2019. 408 с.
51. Azarenkova G., Shkodina I. The influence of financial technologies on the global financial system stability. *Investment Management and Financial Innovations*. 2018. Volume 15, Issue 4. P. 229-238
52. Shkodina I., Derid I., Zelenko O. Digital transformation of global banking: challenges and prospects. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol 3, No 30 (2019). P. 45-51.
53. Shkodina I., Yehorova Y., Yatsyna V. Monetary policy as a factor of global financial market volatility increasing. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2017. №1 (22). P.5 – 17.
54. Shkodina I. [The impact of financial technology on the transformation of the financial system](#). *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2018. [Vol 1. No 24 \(2018\)](#). P 417-424
55. World Federation of Exchanges. URL: <https://www.world-exchanges.org/>
56. Міжнародна фінансова корпорація. URL: <http://www.ifc.org>
57. Міжнародний валютний фонд. URL: <http://www.imf.org>
58. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
59. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
60. Світовий банк. URL: <http://www.worldbank.org>